

وزارت آموزش و پرورش
معاونت تربیت بدنی و تندرستی

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
معاونت بهداشت

دستورالعمل مراقبت و کنترل بیماری کورونا ویروس جدید 2019 در مدارس

نسخه 04: بازگشایی مدارس در شرایط فاصله گذاری اجتماعی

مقدمه

شناسایی راه های انتقال عامل ایجادکننده بیماری کرونا نقش مهمی در کنترل آن دارد. راه های انتقال این ویروس هنوز به طور دقیق مشخص نشده است ولی به عنوان یک اصل کلی، ویروس های تنفسی به طور عمده از طریق ریز قطرات یا از طریق سرفه یا عطسه و یا لمس اشیاء آلوده منتقل می گردند. بر اساس دانسته های کنونی این بیماری از یک طیف ملایم تا شدید با علائمی همچون تب، سرفه، تنگی نفس می تواند بروز نماید.

طبق آخرین اطلاعات، انتقال ویروس کرونا از انسان به انسان از طریق سرفه، عطسه، تخلیه ترشحات بینی و دهان می باشد. این ویروس می تواند در فاصله ۱ تا ۲ متری از طریق سرفه یا عطسه منتقل شود. راه دیگر انتقال، تماس دست ها با محیط و سطوح آلوده به ویروس مانند تجهیزات، دستگیره درب ها، میز و صندلی، شیرآلات، نرده پله ها، پریز و کلیدهای برق و کلیه وسایلی است که به طور عمومی و مشترک استفاده می شود.

داشتن فاصله مناسب در روابط اجتماعی به این معنی است که فاصله فیزیکی از سایرین به اندازه ای باشد که انتقال بیماری صورت نگیرد. این نوع برخورد در همه گیری ها جایگاه ارزشمند و بسیار خاصی دارد. فاصله فیزیکی امن برای جلوگیری از ابتلا به بیماری کرونا (کووید-19) حداقل یک متر است. بدیهی است که رعایت این فاصله تا زمانی که بیماری در جامعه در چرخش باشد، ضروری بوده و باید ادامه یابد. به بیان دیگر با توجه به قابلیت انتقال بالای ویروس کرونای جدید، حتی ابتلا یک نفر و عدم رعایت فاصله مناسب در یک جمعیت، می تواند به طور انفجاری باعث انتقال ویروس در افراد آن جمعیت شود.

بعد از تماس احتمالی که ممکن است منجر به ابتلا ی فرد به بیماری کووید-19 شود، حداقل باید یک دوره کمون (معادل 14 روز) بگذرد تا بتوان اطمینان داشت که آیا فرد مبتلا و علامت دار شده است یا نه ولی روی دیگر سکه، افرادی هستند که با طی دوره کمون به ویروس مبتلا می شوند ولی علامتی ندارند. با توجه به این که افراد بدون علامت نیز می توانند بیماری را به سایرین منتقل کنند، این گروه بی علامت چون عموماً به عنوان فرد سالم فرض می شوند، به صورت بالقوه می توانند برای سایرین خطرناک تر باشند. بنابراین وقتی ویروس در جامعه در حال چرخش

باشد و فاصله اجتماعی مناسب رعایت نشود، دوره‌های کمون بیماری برای هر فرد همواره پایان طولانی‌تری را برای اپیدمی ایجاد خواهد کرد.

در حقیقت هنوز وضعیت گسترش بیماری به گونه‌ای است که نمی‌توان گفت چه زمانی می‌توان به زندگی عادی برگشت و شاید بتوان گفت که این‌گونه زندگی با فاصله‌گذاری اجتماعی، تا مدت‌ها به‌عنوان روش زندگی معمولی باید در نظر گرفته شود.

مطالعات دقیق نشان داده که فاصله‌گذاری اجتماعی در بعضی همه‌گیری‌ها تا بیش از 95٪ در کاهش موارد و گسترش بیماری نقش داشته است. اما شرط اساسی آن است که از ابتدای امر به درستی برای آن برنامه‌ریزی و همه جوانب علمی و اجرایی آن در نظر گرفته شده باشد. در ابتدا باید این موضوع برای همه روشن شده باشد که برای اثربخشی استراتژی فاصل‌گیری اجتماعی، باید پذیرفت که این اقدام برای یک مدت طولانی به اجرا در خواهد آمد. در شرایط فعلی و با توجه به ماهیت، گسترش و قابلیت انتقال بیماری کووید-19، فاصله‌گیری اجتماعی از مهم‌ترین راهکارهای کنترل این همه‌گیری می‌باشد ولی برای کاهش تبعات نامطلوب آن نظیر کاهش درآمد، بیکاری و توقف مشاغل تجاری و خدماتی، باید مدیریت قاطع و جامعی وجود داشته باشد.

در حقیقت زمانی می‌توان به پایان فاصله‌گذاری اجتماعی اندیشید که از نظر متخصصین، بیماری کنترل شده و یا درمان قطعی یا واکسن مؤثر پیدا شده باشد.

به هر حال، به‌عنوان یک قانون، بازگشت به کار، مدرسه، دانشگاه و در هر حقیقت بازگشت به هر اجتماعی برای هر فرد، زمانی متصور است که احتمال ابتلای وی و یا انتقال به دیگران وجود نداشته باشد. لذا تا حد امکان باید از حضور افراد، حداقل در محلی که به‌صورت جمعی هستند، ممانعت شود.

مروری بر تجارب دنیا

دهها میلیون دانش‌آموز در سراسر جهان به دلیل گسترش پیشرونده بیماری کووید-19 با تعطیلی موقت مدارس روبرو شده‌اند. هر چند تمام دستورالعمل‌ها و توصیه‌های جهانی به‌روشنی به اثربخشی احتمالی تعطیلی موقت مدارس برای کنترل کووید-19 اشاره دارند اما سخت‌ترین سؤالات پیش رو این است که آیا بعد از طی شدن دوره موقت تعطیلی مدارس، امکان بازگشایی وجود دارد و اگر قرار است مدارس مجدداً بازگشایی شود چه زمان و در چه شرایطی و با چه روشی باید باشد؟ برای پاسخ به این سؤال مراکز تحقیقاتی مختلفی در دنیا در حال ارزیابی موضوع هستند تا جانب احتیاط از دست نرود. اخیراً نخست‌وزیر ژاپن از احتمال یک افزایش انفجاری در صورت بازگشایی مدارس در آن کشور صحبت کرده است (این موضوعی است که عموم جامعه کارشناسان بهداشتی جهان نگران آن می‌باشند) و از مسئولان وزارت بهداشت و آموزش پرورش خواسته است تا طرحی برای نحوه بازگشایی امن مدارس در نظر داشته و ارائه نمایند. در صورت ابتلا کودکان در مدارس آن‌ها می‌توانند بیماری را به منازل برده و افراد خانواده را مبتلا نمایند که متعاقباً بار زیاد و بیشتری بر نظام سلامت و بیمارستان‌ها که در حال حاضر نیز ضریب اشتغال تخت بالایی دارند، وارد نمایند.

هنوز تحقیقات جامعی در جهان برای ارائه توصیه قطعی در این زمینه حاصل نشده است و توصیه بر تداوم تعطیلی موقت و رعایت جنبه احتیاط برای بازگشایی با سنجیدن تمام جوانب با مشاوره مسئولین بهداشتی منطقه و در نظر گرفتن سناریوهای مختلف گردش ویروس و پیامدهای احتمالی است.

یکی از مطالعات جدید نشان می‌دهد که فاصله‌گذاری اجتماعی شدید که شامل تعطیلی مدارس به مدت 5 ماه است نقش مهمی در توقف روند صعودی مبتلایان و رسیدن به عددی ثابت و متعاقباً روند نزولی می‌تواند داشته باشد و بازگشایی مدارس در زمان نامناسب می‌تواند به بازگشت مجدد بیماری و موج‌های دوم و سوم اپیدمی منتهی شود.

اهمیت فاصله‌گذاری اجتماعی در پیش‌دبستانی‌ها و مدارس

اکنون ثابت شده است که کودکان به همان اندازه بزرگسالان ممکن است مبتلا به عفونت شوند ولی عموماً علائم بالینی بیماری در آن‌ها بسیار کمتر است.

بدیهی است که در چنین شرایطی دانش‌آموزان می‌توانند از عوامل اصلی گسترش عفونت در جامعه و منازل خود و انتقال آن به والدین و افراد سالمندی باشند که اغلب دارای بیماری‌های زمینه‌ای هستند که بالقوه آنان را در معرض ابتلا به انواع پر عارضه بیماری کووید-19 قرار می‌دهد. از سوی دیگر بازگشایی مدارس الزاماتی نیاز دارد و وزارت آموزش و پرورش برای این منظور باید اقدامات زمینه‌ساز گسترده‌ای را انجام داده و شرایط را از قبل آماده کرده باشد. زمان اجرای بازگشایی مدارس باید دو هفته از انعقاد تصمیم بازگشایی فاصله داشته باشد (به دلیل فرصت ارزیابی خطر مجدد) و به شدت توصیه می‌شود که از بازگشایی عجولانه مهدکودک‌ها و مدارس اجتناب شود. نباید فراموش کرد که کودکان به‌عنوان یکی از گروه‌های "فوق‌پخش‌کننده بیماری" شناخته می‌شوند ولی "فاصله‌گذاران اجتماعی" خوبی نیستند و این ماهیت کودک‌ها است.

گروه هدف :

• مراکز آموزشی شامل : مدارس عادی

- فعالیت مدارس استثنائی و پیش دبستانی تا اطلاع ثانوی لغو می گردد.
- فعالیت مدارس روستا مرکزی تا اطلاع ثانوی لغو می گردد. فعالیت مدارس شبانه روزی دارای خوابگاه به جز برای پایه هایی که دانش آموزان دارای امتحان نهایی و کنکور هستند، تا اطلاع ثانوی لغو می گردد.

توصیه ها و احتیاطات کلی با توجه به شرایط کنونی شیوع بیماری:

بازگشایی مدارس منوط به داشتن امکانات فنی و اجرایی کامل شامل:

- برنامه مدون گندزدایی کلیه سطوح دارای امکان تماس زیاد در مدارس؛
- تأمین صابون مایع و محلول های مناسب ضد عفونی کننده دست؛
- امکان فاصله گذاری مناسب برای صندلی ها در کلاس های درس و سالن های مدارس؛ می باشد.
- از الزامات این کار این است که اقلام اشاره شده به مقدار کافی و متناسب (بر اساس دستورالعمل های ابلاغی و برای حداقل ذخیره مصرف 2 هفته ای مدرسه) در محل مدرسه موجود باشد و برنامه ای برای پایش و گزارش دهی سطح بندی شده آن تدوین شده و آماده اجرا باشد.
- آگاهی کلیه دانش آموزان، معلمان و کارکنان مدرسه از احتیاطات لازم در زمان شیوع بیماری از طریق ارائه آموزش های لازم؛ نی باشد
- ثبت دوره ای وضعیت سلامت دانش آموزان، معلمان و کارکنان با استفاده از امکانات غربالگری عمومی و سایت www.salamat.gov.ir؛ می باشد.

اصول پایه

- تصمیم گیری برای بازگشایی مدارس بر عهده ستاد ملی مدیریت بیماری کرونا است.
- ستادهای استانی زیرمجموعه ستاد ملی می تواند جهت فراهم نمودن الزامات و امکانات مورد نیاز با هماهنگی استانداری و اداره مل آموزش و پرورش، در هر محله/ ناحیه شهر و یا روستا کمیته ای به منظور بررسی شرایط فضاها و امکانات مدارس تشکیل دهد.
- ستاد استانی حمایت لازم را در خصوص تدارک، پشتیبانی و تهیه ملزومات بهداشتی و ضروری مورد نیاز مدارس عهده دار می باشد.
- انجام ارزیابی و وضعیت آمادگی و برنامه مدرسه، شرط لازم برای بازگشایی است. پس از بازگشایی، لازم است ارزیابی های دوره ای (هر دو هفته یکبار) برای اطمینان از حفظ آمادگی لازم مطابق چک لیست، صورت پذیرد.

- نیروی انسانی آموزشی و نظارتی در امور بهداشت از جمله مراقب سلامت در آموزش و پرورش و یا کارشناس بهداشتی از مرکز خدمات جامع سلامت و یا خرید خدمات بهداشتی از اشخاص حقیقی/ حقوقی، باید تأمین گردد.
- هر مدرسه با توجه به جمعیت دانش‌آموزی نیازمند حداقل یک نیروی خدماتی آموزش‌دیده به‌منظور اجرای برنامه مدون نظافت و ضدعفونی، دفع بهداشتی زباله، نظارت بر وجود صابون مایع و... است. توجه به تأمین نیروی خدماتی برای بازگشایی مدارس الزامی است.
- تبصره 1: در مدارس که فاقد نیروی خدماتی می‌باشند مسئولیت مدیریت و تعیین فرد مناسب در این خصوص به عهده مدیر مدرسه میباشد
- برنامه امتحانات آخر سال توسط ستاد کشوری وزارت آموزش و پرورش ابلاغ می‌گردد.

غربالگری و بیماریابی

- خود اظهاری والدین در مورد بیماری کودکان نکته مهمی است. باید به والدین اطمینان داده شود، در صورتی که دانش‌آموز نیازمند استراحت و جداسازی در منزل باشد، مشکلی از نظر تحصیلی و مدرسه پیدا نخواهد کرد. لازم و ضروری است که هم والدین و هم دانش‌آموز در سامانه www.salamat.gov.ir ثبت‌نام نموده و هر سه روز یکبار (2 بار در طول هر هفته)، مجدداً نرم‌افزار را تکمیل و به‌روزرسانی نمایند.
- این اقدام (ثبت‌نام در سامانه www.salamat.gov.ir و به‌روزرسانی هر سه روز یکبار: 2 بار در طول هر هفته) باید در مورد معلمان و کارکنان مدارس نیز انجام شود.
- بازگشت به مدرسه دانش‌آموز و کارکنانی که مشکوک و یا مبتلا به بیماری بوده‌اند، منوط به گواهی پزشک خواهد بود.
- باید برنامه مدرسه برای رسیدگی به دانش‌آموزان و کارکنان مشکوک به بیماری تعیین گردد. مدیر مدرسه باید، با توجه به نتایج حاصل از خود اظهاری، فرآیندی برای کنترل ورود احتمالی و جدا کردن دانش‌آموزان و کارکنان بیمار یا مشکوک به بیماری (افراد دارای تب، سرفه خشک، تنگی نفس، اختلال بویایی و چشایی) از افراد سالم مشخص نموده و در مورد دانش‌آموزان شیوه‌ای برای اطلاع رسانی به والدین یا سرپرست دانش‌آموزان تعیین نمایند.
- در صورتیکه لازم باشد، با توجه به نتایج سامانه و یا وجود یکی از علائم احتمالی بیماری در یک یا چند نفر از دانش‌آموزان یا کارکنان، ایزولاسیون موقت در مدرسه و در اطافی تمیز که از قبل به این کار اختصاص داده شده باشد، انجام شود. سپس و در اسرع وقت:
- **افراد بزرگسال:** به مراکز خدمات جامع سلامت ارجاع داده یا به خانه فرستاده شوند.

- **کودکان:** به والدین برای انتقال کودک به خانه یا ویزیت در مرکز خدمات جامع خدمات سلامت، اطلاع‌رسانی شود.

- مربی بهداشت و مسئولین مدرسه باید از قبل نسبت به این موارد آگاه و آماده باشد.

• در صورت ابتلا به بیماری کووید-۱۹ اعم از دانش‌آموز و کارکنان مدرسه، حداقل تا ۱۴ روز پس از بهبود علائم نباید در مدرسه حاضر شوند.

• سه گروه ذیل با گواهی تأییدیه پزشک معتمد به عنوان افراد در معرض خطر/ در معرض بیماری عارضه دار در نظر گرفته شده و نباید تا اعلام رسمی پایان همه‌گیری بیماری، در مدرسه حاضر شوند. تهیه لیست این دانش‌آموزان و کارکنان قبل از بازگشایی و اعلام آن به منطقه/ ناحیه آموزش و پرورش الزامی است:

۱. مادران باردار

۲. بیماران با بیماری زمینه‌ای: بیماری قلبی-عروقی، فشارخون، دیابت، بیماری‌های تنفسی زمینه‌ای و مزمن، شاخص توده بدنی (BMI) بیشتر از 40

۳. بیماران با نقص ایمنی: تحت درمان با کورتیکواستروئید بیش از پردنیزولون ۱۲/۵ میلی‌گرم در روز بیش از دو هفته، بیماران تحت شیمی‌درمانی، افراد دچار بدخیمی‌ها، افرادی که پیوند اعضا شده‌اند.

• ستاد مدیریت استانی بیماری کرونا لازم است کانال‌های ارتباطی در خصوص دریافت و رسیدگی به موارد شکایات و تخلفات را به طور سراسری به مخاطبان اعلام نماید.

• لازم است که وضعیت مدرسه (بهداشت محیط، موجودی شوینده‌ها و ...)، گزارش اقدامات انجام شده و تعداد دانش‌آموزان، معلمان و کارکنان مدرسه مشکوک یا بیمار (در صورت وجود) روزانه در محل مخصوصی در مدرسه ثبت شود.

• جا به جایی معلمان از شهرهای با وضعیت زرد و قرمز به شهرهای سفید تا اطلاع ثانوی ممنوع است.

• حضور دانش‌آموزان دارای ریسک بالا (مبتلا به دیابت، آسم، بیماری قلبی عروقی، سرطان، بیماری‌های اتوایمون و دانش‌آموزان با مصرف داروهای ایمنو ساپرسیو) تا اطلاع ثانوی ممنوع است.

بهداشت محیط و بهداشت فردی:

• سطوحی که توسط افراد زیادی لمس می‌شوند (نرده‌ها، دستگیره‌های در و پنجره‌ها، میز و صندلی‌ها، لوازم ورزشی، ابزار کمک‌آموزشی و غیره) باید حداقل روزی دو مرتبه تمیز و بر اساس دستورالعمل‌های ابلاغ شده، گندزدایی شوند و تهویه مناسب در کلیه نقاط ساختمان برقرار باشد.

• آبخوری، دستشویی‌ها و توالت‌ها روزانه حداقل دو بار در طول ساعات کار مدرسه و یکبار در انتهای کار مدرسه یا انتهای نوبت بر اساس دستورالعمل‌های ابلاغ شده گندزدایی شوند.

• مدارس باید دارای آب آشامیدنی سالم، وسایل بهداشتی (صابون مایع و محلول‌های مناسب ضد عفونی کننده) و امکانات مدیریت زباله باشند و دستورالعمل‌های بهداشت محیط و گندزدایی را رعایت کنند.

- مدرسه باید دارای لوله‌کشی صابون مایع و سطل زباله دربدار مجهز به کیسه‌زباله باشد. در صورت نبود لوله‌کشی صابون مایع، از بطری‌های صابون مایع استفاده شود.
- تأمین و دپوی حداقل ۲ هفته‌ای مواد ضدعفونی‌کننده، صابون مایع، دستکش، ماسک، دستمال‌کاغذی و... از دیگر الزامات جهت بازگشایی می‌باشد.
- مدرسه باید قوانین شستشوی مرتب و مکرر دست با آب تمیز و صابون مایع و استفاده از محلول الکل یا ژل ضدعفونی‌کننده دست را برای معلمان، کارکنان و دانش‌آموزان اعمال کند. در صورت امکان، ژل یا محلول با پایه الکل ضدعفونی‌کننده دست را در همه کلاس‌های درس قرار داده شود.
- هر یک از معلمان بهتر است محلول ضدعفونی‌کننده شخصی داشته باشند.
- در مناطق محروم آب آشامیدنی سالم برای دانش‌آموزان فراهم گردد.
- دانش‌آموزان لیوان کاغذی یک‌بار مصرف و دستمال به همراه داشته باشند.
- دانش‌آموزان بهتر است در صورت استفاده از سرویس‌های ایاب و ذهاب عمومی از ماسک و دستکش استفاده نمایند.
- گچ و یا ماژیک وایت برد مورد استفاده معلمان و دانش‌آموزان جدا باشد. بهتر است در صورت امکان، دانش‌آموزان گچ/ماژیک وایت برد شخصی به همراه داشته باشند.
- گواهی سلامت مستخدمین و سرایداران مدارس کنترل شود و در صورت وجود سر رسید به روزآوری شود.
- بهتر است معلمان لیوان کاغذی یک‌بار مصرف و دستمال کاغذی به همراه داشته باشند.
- دانش‌آموزان باید از لوازم تحریر شخصی استفاده نمایند.
- ترجیحاً وسایل دانش‌آموزان در مدرسه بماند و دانش‌آموز باید تا حد امکان کمترین وسایل را بین خانه و مدرسه جابجا کند.
- در خصوص شستشوی حتی‌الامکان روزانه لباس مدرسه دانش‌آموزان و وارد نکردن آن به فضای عمومی خانه به والدین تأکید گردد.
- در مدت زمان حضور در مدرسه کلیه معلمان و کارکنان باید از ماسک معمولی و دستکش استفاده نمایند.
- مواجهه چهره به چهره کارکنان کاهش یابد و سعی گردد از تماس تلفنی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای برگزاری جلسات حتی برای کارکنانی که در داخل یک ساختمان هستند، استفاده شود.
- در صورتی که مواجهه چهره به چهره کادر اداری و معلمان مدرسه با یکدیگر ناگزیر باشد، در حداقل زمان ممکن و با رعایت فاصله ایمن حداقل یک تا دو متر، برگزار شود.
- تماس افراد با یکدیگر مانند دست دادن و روبوسی اکیداً ممنوع شود.
- تجمع در محیط‌های خاص مدرسه از قبیل دفتر، آبدارخانه، اتاق کپی، اتاق‌های کار عملی و آزمایشگاهی انجام نشود.
- گواهی سلامت مستخدمین و سرایداران مدارس کنترل و به‌روزآوری شود.

فضای برگزاری کلاس:

- فاصله بین میز و صندلی‌های کلاس‌های درس در حال حاضر برای اجرای طرح فاصله‌گذاری اجتماعی نیاز به تغییراتی دارد:
- لازم است، از تمام فضای کلاس‌ها به‌گونه‌ای استفاده شود که فاصله بین صندلی‌ها تا حد ممکن مناسب باشد.
- لازم است فاصله حداقل 1-2 متر بین افراد از هم در کلاس رعایت شود و آرایش کلاس‌ها برای بهره‌برداری از همه‌ی فضای موجود تغییر یابد.
- ترجیحاً از بزرگ‌ترین فضاهای موجود برای حضور دانش‌آموزان استفاده شود. می‌توان از سالن‌های امتحانات، نهارخوری یا نمازخانه در این موارد استفاده نمود.
- در مدارس با جمعیت بالا، در صورت نیاز و به‌طور موقت، فضاهای جدیدی با توجه به امکانات شهر یا روستا در اختیار مدرسه و آموزش و پرورش قرار گیرد که مدرسه پرجمعیت در دو فضای مجزا مدیریت شود. شرایط ایمنی فضا و تجهیزات و بهداشت محیط بر اساس دستورالعمل‌های موجود و نظر کارشناسان ذی‌ربط تأیید گردد.
- در مناطقی که از نظر آب و هوایی مساعد باشد، بهره‌برداری از فضای حیاط با رعایت استانداردهای بهداشت محیط، می‌تواند یکی از راهکارها باشد.

برنامه درسی:

- برنامه صبحگاه، ساعت ورزش، اردوها، مسابقات، گردهمایی‌ها، جلسات و دیگر رویدادهایی که موجب تجمع و ازدحام می‌شود، تا زمان اعلام رسمی انتهای اپیدمی لغو گردد و استراحت بین کلاس‌های دانش‌آموزان در حداقل زمان و در زمان‌های مختلف بین کلاس‌ها انجام شود.
- کلیه کلاس‌های فوق‌برنامه لغو شود.
- در مدارس با محدودیت زیرساخت و فضای مناسب (مدارس پرجمعیت، دونوبته، کوچک و ...)،
 - ساعات مدرسه کوتاه‌تر شده به‌نحوی که برای هر پایه ۳ روز در هفته کلاس‌ها دایر باشد.
 - ساعات حضور دانش‌آموز در این‌گونه مدارس، به دروس نیازمند تعامل بیشتر معلم با دانش‌آموز از قبیل ریاضی، فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی، دروس مهارتی و... اختصاص یابد.
 - فرایند آموزش سایر دروس از بستر فضای مجازی پیگیری شود.
- ساعت شروع و پایان مدرسه به‌گونه‌ای تعیین گردد که از هم‌زمانی رفت و آمد دانش‌آموزان و ازدحام جلوگیری شود.

آموزش سلامت فردی و عمومی:

- در فرصت باقیمانده تا بازگشایی و بعد از آن آموزش غیرحضوری کاملی درباره اطلاعات پایه در خصوص بیماری کرونا شامل علائم بیماری، عوارض مربوطه، راه‌های انتقال و چگونگی جلوگیری از انتقال، برای خانواده‌ها ارائه گردد.
- خانواده‌ها و نیز دانش‌آموزان باید از علائم بیماری کووید-19 مطلع باشند. به صورتی که بدون ایجاد اضطراب در ایشان علائم بیماری را بشناسند و بدانند که در صورت داشتن هر یک از علائم در دانش‌آموز یا اعضای خانواده، از فرستادن کودک به مدرسه خودداری کنند. به این منظور، علاوه بر شبکه‌های ملی، استانی و شهرستانی، استفاده از کانال‌های مجازی اختصاصی مدارس برای اطلاع‌رسانی در مورد بیماری و ارائه موارد لازم، از این طریق هم بسیار کمک‌کننده خواهد بود.
- آموزش نحوه پیشگیری و کنترل بیماری کرونا و رفتارهای بهداشتی و سلامت‌محور متناسب با گروه‌های سنی مختلف به سوره دوره‌ای توسط معلمان و مربیان بهداشت / مراقب سلامت نزدیکترین مرکز خدمات جامع سلامت به دانش‌آموزان ارائه شود.
- در روز اول بازگشایی مدارس، آموزش‌ها به صورت حضوری و عملی به کلیه مخاطبین به ویژه دانش‌آموزان ارائه گردد.
- بر تمرین رفتارهای بهداشتی صحیح، از جمله پوشاندن دهان و بینی به هنگام سرفه و عطسه به وسیله دستمال تمیز یا استفاده از داخل آرنج خمیده و شستشوی مداوم دست‌ها، تأکید گردد.
- مفهوم «فاصله‌گذاری اجتماعی» در قالب مفاهیمی مانند رعایت فاصله حداقل یک تا دو متری از دوستان، پرهیز از ازدحام، نداشتن تماس فیزیکی غیرضروری با دیگران، و غیره، به‌عنوان یکی از اقدامات مهمی که می‌تواند ایمنی و سلامت دانش‌آموزان را تأمین کند، تشریح گردد.
- پمفلت و پوستر آموزشی مناسب به دانش‌آموزان ارائه شده و آن‌ها را تشویق کنید که به همراه والدین و سایر اعضای خانواده آن را مطالعه کنند.
- پوستر آموزشی نحوه صحیح شستن دست‌ها و مراقبت تنفسی در سرویس‌های بهداشتی و تابلو اعلانات بهداشتی مدرسه نصب گردد.
- لازم است کلیه مستخدمین، سرایداران و رانندگان سرویس‌های ایاب و ذهاب مدارس نسبت به اصول پیشگیری و کنترل بیماری آموزش ببینند.

تغذیه دانش‌آموزان:

- پایگاه تغذیه سالم/ ناهارخوری/ سلف سرویس و... باید تا اطلاع ثانوی تعطیل گردد.
- از دست‌به‌دست کردن مواد غذایی و ساندویچ‌های خانگی و یا تهیه شده در مدرسه توسط دانش‌آموزان و یا فروشندگان جدا خودداری شود.

- به دانش آموزان توصیه شود از مایعات بیشتر استفاده نمایند. ترجیحاً آب‌های معدنی که قبل از مصرف بطری آن شسته شده است، استفاده کنند. نوشیدن مایعات به اندازه کافی و فراوان کمک به دفع سموم و حفظ ایمنی مناسب بدن می‌کند.
- امکان انتقال کرونا و ویروس از طریق بسته‌های مواد غذایی وجود دارد. توصیه می‌گردد قبل از مصرف بسته‌ها ضدعفونی و یا به صورت بهداشتی شسته شوند.
- سرو غذای گرم (برای معلمان، دانش آموزان و کارکنان مدرسه) نباید در مدرسه صورت گیرد.
- در صورت مصرف میوه، باید به طور کامل و بر اساس اصول بهداشتی شستشو گردیده و پوست آن گرفته شود.
- از خرید مواد غذایی فله‌ای و باز خودداری شود.
- از مصرف و یا توزیع هرگونه فراورده‌های کنسروی یا فرآوری شده مثل سوسیس، کالباس و غیره در مدارس ممانعت شود.

ایاب و ذهاب دانش آموزان:

- لازم است کلیه رانندگان سرویس‌های ایاب و ذهاب مدارس نسبت به اصول پیشگیری و کنترل بیماری آموزش ببینند.
- به والدین توصیه شود که برای ایاب و ذهاب دانش آموزان، حتی‌الامکان از وسایل نقلیه عمومی و یا سرویس استفاده نکرده و ترجیحاً خودشان نسبت به جابجایی دانش‌آموز در فواصل دور با وسیله نقلیه شخصی و در فواصل نزدیک، با رعایت اصول ایمنی به صورت پیاده، اقدام نمایند.
- در صورت عدم امکان حذف سرویس‌های ایاب و ذهاب، رعایت فاصله ایمن در سرویس (حداکثر ۳ نفر جز راننده در یک خودرو سواری) الزامی بوده و راننده موظف به رعایت اصول گندزدایی سرویس‌ها بر اساس دستورالعمل‌های ابلاغی است.
- باید ملاحظات مربوط به فاصله حداقل 1 متر سرنشینان رعایت شود.
- هر روز قبل از ورود دانش‌آموز به سرویس ایاب و ذهاب مدرسه (صبح، قبل از انتقال دانش‌آموز به مدرسه و پس از اتمام مدرسه و قبل از انتقال دانش‌آموز به خانه)، وسیله نقلیه گندزدایی گردد.
- در صورت استفاده از وسایل نقلیه غیر شخصی، دانش آموزان باید نسبت به کلیه نکات بهداشتی و ایمنی استفاده از وسایل حمل‌ونقل عمومی آگاه بوده و آن‌ها را رعایت نمایند.
- در صورت استفاده دانش آموزان از سرویس مدرسه:

پیوست‌ها:

پیوست‌های 4 گانه دستور عمل به شرح زیر می‌باشد:

پیوست 1: نحوه شستشوی دستها

پیوست 2: پوشیدن و درآوردن تجهیزات حفاظت فردی

پیوست 3: گندزداهای سطوح شامل

- راهنمای غلظت و مصرف هیپوکلریت سدیم

- راهنمای تهیه مواد گندزدا

پیوست 4: نکات مهم در پیشگیری از کرونا ویروس

پیوست ۱: فرم خوداظهاری فرد جهت بازگشت به کار / تحصیل

اینجانب دارای کد ملی به شماره..... شاغل / در حال تحصیل در (واحد کاری / سازمان ..) دارای عنوان شغلی اظهار می‌نمایم:

۱- در سه روز اخیر علائم زیر را نداشته‌ام:

تب لرز سرفه تنگی نفس گلودرد بدن درد احساس خستگی و ضعف
 درد یا احساس سنگینی در قفسه سینه

۲- سابقه تماس نزدیک (فاصله کمتر از ۲ متر) با فرد مبتلا به کووید-۱۹ (کرونا ویروس) در دو هفته اخیر را نداشته‌ام:

- مراقبت مستقیم فردی از افراد خانواده بیمار مشکوک / محتمل / قطعی کووید-۱۹ نموده‌است
- هر گونه تماس شغلی (شامل همکار بودن یا همکلاس بودن) با فرد مبتلا به کووید-۱۹ در فضای بسته مشترک (تماس بیش از ۱۵ دقیقه در فاصله کمتر از ۲ متر)
- همسفر بودن با فرد مبتلا به کووید-۱۹ در وسیله نقلیه مشترک

۳- اطلاعات سلامت و علائم تنفسی خود را در سامانه salamat.gov.ir ثبت کرده‌ام

اینجانب به کد ملی..... تعهد می‌نمایم در صورت بروز هر گونه علائم تنفسی فوق، مراتب را به کارفرما / نماینده معرفی شده از طرف کارفرما اطلاع دهم و نیز گواهی می‌کنم مجدداً در سامانه salamat.gov.ir ثبت نام نمایم و پاسخ کلیه پرسش‌ها را با هوشیاری، دقت و صداقت ثبت نموده‌ام و هر گونه عواقب ناشی از پاسخ نادرست و خلاف واقع، به عهده اینجانب می‌باشد.

امضا

تاریخ

نام و نام خانوادگی

پیوست ۲: روش درست شستشوی دست‌ها

دست‌ها باید با آب گرم و صابون به مدت ۲۰ ثانیه به روش زیر شسته شوند:

- ۱- دست‌ها را مرطوب کنید
- ۲- از صابون مایع استفاده کنید
- ۳- کف دست‌ها را خوب به هم بمالید
- ۴- انگشتان را بشوئید
- ۵- مچ‌ها را بشوئید
- ۶- بین انگشتان را بشوئید
- ۷- آبکشی کنید
- ۸- با دستمال کاغذی خشک کنید (استفاده از حوله یکبار مصرف نیز مورد تایید است)
- ۹- شیر آب را با همان دستمال ببندید
- ۱۰- دستمال را در سطل زباله درب‌دار بیندازید

سازمان بهداشت جهانی
سازمان بهداشت
کشورهای ایران

سازمان بهداشت جهانی
سازمان بهداشت
کشورهای ایران

دست ها را خوب خیس کرده و بعد
آنها را صابونی کنید.

روش درست شستن دست ها

در ۱۰ مرحله

کف دست ها را با هم بشویید.

بین انگشتان را از قسمت
پشت بشویید.

بین انگشتان را از رو برو
بشویید.

توک انگشتان را در هم گره
کرده و به خوبی بشویید.

شست ها را جداگانه و دقیق
بشویید.

خطوط کف دست را با نوک
انگشتان بشویید.

تور مخ هر دو دست را بشویید.

دست ها را با دستمال
خشک کنید.

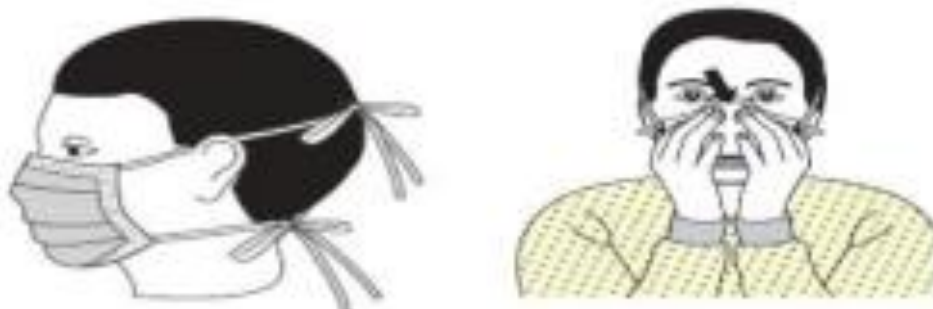
یا همان دستمال شیر آب را ببندید و
دستمال را در سطل زباله بیاندازید.

پیوست ۳: پوشیدن و درآوردن تجهیزات حفاظت فردی

مراحل پوشیدن وسایل حفاظت فردی (PPE) توصیه شده

نوع PPE استفاده شده بسته به سطح پیشگیری در عفونت‌های استاندارد، تماسی، قطره‌ای و هوایی بسیار متنوع است. روش صحیح پوشیدن و درآوردن هر نوع از این وسایل باید به افراد آموزش داده شود.

۱. ماسک یا ریسپراتور

- اتصالات ایمنی یا نوارهای الاستیک در وسط سر و گردن قرار دهید
 - باند انعطاف پذیر را روی استخوان بینی وصل کنید
 - صورت و زیر چانه را به‌طور مناسب پوشش دهید.
۲. دستکش‌ها

- تا روی مچ را کامل بپوشاند که تا روی مچ بند روپوش هم ادامه داشته باشد.
- ❖ استفاده از روپوش‌های کار ایمن برای محافظت از خود و محدود کردن انتشار آلودگی:
 - دست‌ها را از چهره خود دور نگاهدارید
 - با سطوح لمسی شده کمی در تماس باشید
 - دستکش‌ها را به هنگام بازه شدن یا آلودگی شدید عوض کنید
 - بهداشت دست را رعایت کنید

مراحل در آوردن وسایل حفاظت فردی (PPE) توصیه شده

روش های مختلفی برای در آوردن ایمن وسایل حفاظت فردی بدون آلوده کردن لباس، پوست یا غشاهای مخاطی با مواد عفونی بالقوه وجود دارد. قبل از خارج شدن از محل کار پایین شیفته کاری، تمام وسایل حفاظت فردی در آورده و در سطل در نار دور انداخته شود. در صورت نیاز، از ماسک و دستکش جدید بعد از ترک محل کار استفاده شود. PPE را به ترتیب مراحل زیر در آورید:

(۱) دستکش

- اگر دستن شما هنگام در آوردن دستکش آلوده شده اند، بلافاصله دستن خود را بشوید یا از یک ضد عفونی کننده دست استفاده کنید.
 - با استفاده از یک دست دستکش دار، قسمت کف دست دیگر را بگیرید و دستکش اول را از دست خارج کنید.
 - دستکش در آورده شده را با دستکش نگه دارید (شکل اول از سمت چپ)
 - انگشتان دست بدون دستکش را زیر دستکش دست دوم در مح دست ببرید و دستکش دوم را نیز خارج کنید. (شکل وسط)
 - دستکش را درون ظرف زباله قرار دهید.
- (۲) ماسک

- قسمت جلوی ماسک آلوده است - دست نزنید.
- اگر در حین برداشتن ماسک، دستن شما آلوده شد، دستهای خود را بلافاصله بشوید و از یک ضد عفونی کننده دست استفاده کنید.
- ابتدا بندهای پایین ماسک را باز کنید و سپس بندهای بالایی و بدون لمس کردن جلوی ماسک، آن را از صورت جدا کنید.

- ماسک را در یک طرف زباله دربندار قرار دهید.
 (۳) بلافاصله بعد از درآوردن همه وسایل حفاظت فردی، دست ها را بشوید یا از یک ضدعفونی کننده
 الکلی ۷۰ درصد استفاده کنید.

<p>از یک ماده گندزدایی مناسب یا پایه کتر یا بر پایه الکل استفاده کنید. از تماس کافی سطوح با ماده گندزدایی کننده مطمئن شوید. زمان مورد نیاز برای اثرگذاری گندزدها ۱۰ تا ۶۰ دقیقه رعایت گردد.</p>	<p>نکات عمومی</p>
<p>۱. مواد گندزدا و ضدعفونی بر پایه الکل دارای مجوز ۲. مواد گندزدا و ضدعفونی بر پایه الکل دارای مواد کواترنر آمونیوم ۳. مواد گندزدای اکسیدان نظیر پراکسید هیدروژن ۴. سفیدکننده</p>	<p>مواد گندزدا</p>
<p>۱. الکل برای از بین بردن ویروس‌ها موثر است. اتیل الکل ۷۰ درصد یک میکروب‌کش یا طیف گسترده است و به‌طور کلی از الکل ایزوپروپیل بهتر است. الکل اغلب برای گندزدایی سطوح کوچک (به‌عنوان مثال درپوش لاستیکی و پال های دارویی مولتیپل دوز، ترمومترها) و گاهی سطوح خارجی تجهیزات (مثل استتوسکوپ و ونتیلانورها) استفاده می‌شود. ۲. به‌دلیل قابلیت اشتعال الکل استفاده از آن برای گندزدایی سطوح کوچک محدود و در فضاهایی با تهویه مطلوب استفاده می‌گردد. ۳. استفاده مکرر و طولانی از الکل به‌عنوان گندزدا می‌تواند باعث تغییر رنگ، تورم، سخت‌شدن و ترک‌خوردگی لاستیک و پلاستیک‌های خاص شود. ۴. هنگام گندزدایی و نظافت، سالن‌ها باید خالی از افراد بوده و درها و پنجره‌ها باز گذاشته شوند و جهت تهویه بهتر است هواکش نیز روشن باشد. ۵. در هنگام گندزدایی ملاحظات لازم به‌منظور جلوگیری از خطر برق‌گرفتگی در نظر گرفته شود. ۶. گندزدها باید با آب سرد یا معمولی تهیه گردد. ۷. محلول‌های گندزدا باید روزانه تهیه و استفاده شود (کارایی محلول پس از گذشت ۲۴ ساعت کاهش می‌یابد). ۸. امکانات لازم برای شستشوی مرتب دست‌ها و استفاده از ماسک یکبار مصرف در طول شیفت (به‌ازاء هر شیفت حداقل ۲ ماسک) و شستشو و گندزدایی روزانه لباس کار برای نیروهای خدماتی باید فراهم شود.</p>	<p>نکات مهم در خصوص مواد گندزدا و ضدعفونی بر پایه الکل دارای مجوز</p>

<p>۱. گندزدایی فوی و موثر که ماده فعال آن هیپوکلریت سدیم در از بین بردن باکتری، قارچ و ویروس از جمله ویروس آنفولانزا موثر است اما به راحتی توسط مواد آلی، غیر فعال می‌شود.</p> <p>۲. گندزداها و سفیدکننده‌های خانگی (با ۱۰ تا ۶۰ دقیقه زمان عمل) با هزینه کم و به‌طور گسترده در دسترس است و برای گندزدایی سطوح در مراکز درمانی توصیه می‌شود.</p> <p>۳. با این حال سفیدکننده‌ها غشاهای مخاطی، پوست و مجاری تنفسی را تحریک می‌کند و تحت تاثیر گرما و نور تجزیه می‌شوند و به راحتی با سایر مواد شیمیایی واکنش نشان می‌دهند بنابراین سفیدکننده‌ها باید با احتیاط مصرف گردند.</p> <p>۴. استفاده نادرست از سفیدکننده از جمله عدم رعایت میزان رقیق‌سازی توصیه شده (فوی‌تر و ضعیف‌تر) می‌تواند اثرات آن را برای گندزدا کاهش دهد و باعث آسیب‌دیدگی کارکنان مراقب بهداشتی گردد.</p> <p>۵. برای تهیه و استفاده از سفیدکننده رقیق شده رعایت موارد زیر ضروری است:</p> <ul style="list-style-type: none"> - استفاده از ماسک، پیش‌بند ضد آب و دستکش و عینک برای محافظت از چشم در برابر پاشیدن توصیه می‌شود. - محلول‌های سفیدکننده در محل‌های با تهویه مناسب مخلوط نموده و استفاده گردد. - سفیدکننده با آب سرد مخلوط گردد (آب گرم باعث تجزیه هیپوکلریت سدیم می‌گردد و آن را ناکارآمد می‌نماید) - از به کار بردن سفیدکننده‌ها به همراه سایر مواد شوینده خانگی اجتناب گردد زیرا کارایی آن را کاهش داده و می‌تواند باعث واکنش‌های شیمیایی خطرناک شود. به عنوان مثال گازهای سمی در هنگام مخلوط کردن سفیدکننده با مواد شوینده اسیدی مانند موادی که برای تمیز کردن توالت استفاده می‌شود، تولید می‌گردد و این گاز می‌تواند باعث مرگ یا جراحت گردد. در صورت لزوم ابتدا از مواد شوینده استفاده نمایید و قبل از استفاده از سفیدکننده برای گندزدایی، کاملاً با آب بشویید. سفیدکننده‌ها موجب خوردگی در فلزات می‌گردند و به سطوح رنگ‌شده صدمه می‌زنند. 	<p>نکات مهم در خصوص سفیدکننده</p>
--	-----------------------------------

- از تماس با چشم باید خودداری گردد. اگر سفیدکننده به چشم وارد گردد بلافاصله باید به مدت ۱۵ دقیقه با آب شسته و با یک پز شک مشورت گردد.

- سفیدکننده رقیق شده وقتی در معرض نور خورشید قرار می گیرد گاز سمی آزاد می نماید بنابراین سفیدکننده ها باید در مکان خنک و دور از نور خورشید و دور از دسترس کودکان قرار داده شوند.
- هیپوکلریت سدیم با گذشت زمان تجزیه می شود برای اطمینان از اثربخشی آن از سفیدکننده هایی که اخیراً تولید شده خریداری نموده و از ذخیره بیش از حد خودداری گردد.

- اگر از سفیدکننده رقیق استفاده کنید محلول رقیق شده را روزانه و تازه تهیه نموده و بر روی آن برچسب تاریخ رقیق سازی لید شود و محلول های تهیه شده بلا استفاده را بعد از ۲۴ ساعت دور بریزید. مواد آلی موجب غیرفعال شدن سفیدکننده ها می گردد، بنابراین ابتدا سطوح آغشته به مواد آلی باید تمیز شده و قبل از گندزدایی با ماده سفیدکننده عاری از مواد آلی گردد.

- سفیدکننده رقیق شده را باید دور از نور خورشید و در صورت امکان در ظروف تیره رنگ و دور از دسترس کودکان نگهداری گردد.

جدول ۱- راهنمای غلظت و مصرف هیپوکلریت سدیم

محلول اولیه: عمده محلول‌های سفیدکننده خانگی حاوی هیپوکلریت سدیم ۵ درصد معادل (PPM) ۵۰۰۰۰ کلر قابل دسترس
محلول توصیه شده: محلول ۱:۱۰۰ از هیپوکلریت سدیم ۵ درصد توصیه می‌شود. استفاده از ۱ قسمت سفیدکننده به ۹۹ قسمت آب سرد لوله‌کشی (محلول ۱:۱۰۰ برای گندزدایی سطوح) برای دستیابی به غلظت مناسب هیپوکلریت سدیم. نسبت سفیدکننده به آب را تنظیم کنید. به‌عنوان مثال، برای آماده‌سازی سفیدکننده‌های حاوی ۲/۵ درصد هیپوکلریت سدیم، از دو برابر بیشتر از سفیدکننده استفاده کنید (یعنی ۲ قسمت سفیدکننده به ۹۸ قسمت آب)
کلر قابل دسترس بعد از رقیق‌سازی: برای سفیدکننده حاوی ۵ درصد هیپوکلریت سدیم یک محلول ۱:۱۰۰، کلر قابل دسترس در حدود ۰/۵ درصد یا ۵۰۰ پی پی ام خواهد بود
محلول‌های سفیدکننده شامل غلظت‌های دیگر از هیپوکلریت سدیم با مقادیر متفاوتی تهیه خواهند شد تا رقت موردنظر حاصل گردد
زمان تماس برای کاربردهای متفاوت:
<ul style="list-style-type: none"> • سطوح غیرمتخلخل: بیشتر یا مساوی ده دقیقه توصیه می‌گردد • گندزدایی از طریق غوطه‌ور کردن الامن: زمان تماس ۳۰ دقیقه توصیه می‌شود (برای تی‌ها، دستمال، لباس، دستکش و نظایر آن) <p>نکته: سطوح باید از مواد آلی تمیز گردد (مانند تمیز کردن مدفوع، استفراغ، ترشحات، خون یا دیگر مایعات بدن قبل از گندزدایی یا غوطه‌پوری)</p>

جدول ۲- راهنمای تهیه مواد گندزدا

غلظت مورد نیاز	گندزدایی در دسترس	نسبت گندزدا به آب سرد
کلر قابل دسترسی ۵۰۰ پی پی ام یا ۰/۵ درصد	آب زلول ۵ درصد (۵۰۰۰۰ پی پی ام کلر قابل دسترس دارد)	۱ واحد گندزدا ۹۹ واحد آب سرد

بیوست؛ نکات مهم در پیشگیری از کرونا ویروس

✓ قبل از خوردن و آشامیدن دست‌های خود را تا بالای مچ به مدت حداقل ۲۰ ثانیه با آب و صابون مایع بشوید و در صورت عدم دسترسی به آب سالم از مواد ضد عفونی کننده بر پایه الکل استفاده نمایید.

✓ از تماس با افرادی که مریض هستند خودداری کنید از روبوسی و دست‌آین با افراد دیگر بپرهیزید (فاصله ۱ تا ۲ متر از افراد بیمار حفظ شود).

✓ افراد بیمار و مشکوک حتماً از ماسک استفاده نمایند.

✓ از دست‌زدن به چشم، بینی و دهان خودداری کنید.

✓ هنگام عطسه و سرفه، دهان و بینی خود را با دستمال کاغذی بپوشانید و دستمال را در سطل زباله بیندازید.

✓ اگر علائم سرماخوردگی دارید در منزل استراحت کنید.
✓ ویروس‌ها در هوای سرد و خشک انتقال سریع‌تری دارند و باید هوای محیط مرطوب نگه‌داشته شود.
✓ سطوحی که در تماس مکرر با آن هستید را گندزدایی نمایید.

✓ سیستم ایمنی خود را با مصرف میوه و سبزیجات تازه تقویت نمایید.

✓ به اطرافیان خود آموزش دهید.